



Rob Tolenaars

Niet wat de pot kost, maar wat de plant oplevert

Nieuw teeltsysteem koppelt luchtsnoei aan teeltrendement

Een duurder potsysteem inzetten om een goedkope plant te kweken die het in een standaardcontainer uitstekend doet, heeft weinig zin. Maar bij een hoogwaardige plant kan de rekensom compleet anders uitvallen. Dat is volgens Rob Tolenaars het uitgangspunt achter een nieuw teeltsysteem met luchtsnoei. Niet de prijs van de pot staat centraal, maar de vraag wat een betere beworteling gedurende de teelt uiteindelijk aan plantkwaliteit en opbrengst kan opleveren. TTS presenteert het nieuwe potsysteem.

Auteur: Manon Botterblom

‘Je moet er geen *Spiraea* in gaan zetten die het in een gewone plastic pot uitstekend doet.’ Met die constatering maakt Rob Tolenaars meteen duidelijk waar TTS met zijn nieuwe potsysteem níét op mikt. Het bedrijf wil geen vervanger introduceren voor de miljoenen standaardcontainers die in de boomkwekerij prima functioneren. Het systeem wordt pas interessant wanneer de plant die erin staat voldoende waarde vertegenwoordigt.

Tolenaars draait daarom de gebruikelijke rekensom om. De eerste vraag is niet hoeveel duurder de pot is, maar wat het teeltsysteem kan opleveren wanneer een kostbare plant beter

bewortelt, zonder wortelschade kan worden verplaatst en tijdens kritische perioden blijft doorgroeien. Vooral bij gewassen die meerdere jaren op de kwekerij staan, kan dat verschil zwaar wegen. In zo’n plant zitten dan immers al jaren uitgangsmateriaal, arbeid, ruimte, water, bemesting en teeltrisico. En juist onder in de pot kan in de laatste fase nog veel van die opgebouwde waarde verloren gaan.

Wortels binnen de kluit

Dat begint bij iets heel alledaags. Wortels groeien door de drainageopeningen van een container en vinden hun weg naar de ondergrond. Zolang de plant blijft staan, hoeft daar boven-

gronds weinig van te zien te zijn. Het probleem ontstaat wanneer de container wordt opgepakt. De naar buiten gegroeide wortels breken af en een deel van het actieve wortelgestel gaat verloren. ‘Dan krijg je stress in de pot,’ zegt John van den Bosch. ‘Je wilt zoveel mogelijk wortel in de pot houden.’

Het systeem waarmee TTS nu werkt, probeert dat met luchtsnoei te bereiken. De eigenlijke teelpot, of insert, staat in een geventileerde buitenpot. Rondom de insert kan lucht circuleren. Een wortelpunt die de buitenzijde bereikt, groeit daardoor niet verder de ondergrond in. De lengtegroei stopt en de plant reageert door verder terug in de kluit nieuwe fijne wortels te vormen. Het doel is daarmee niet simpelweg zoveel mogelijk wortels maken, maar een compact en sterk vertakt wortelgestel binnen de beschikbare kluit.

Volgens Tolenaars bouwt TTS daarmee voort op Air-technologie die het bedrijf al bij kleinere plantmaten toepast. Het interessante zit voor hem juist in het doortrekken van dat principe

tijdens de verdere teelt. De plant begint met een fijn vertakt wortelgestel en moet dat ook

bij het overpotten naar grotere maten behouden. Het systeem loopt daarbij door tot containers van ongeveer 40 liter.

Wanneer wordt een betere wortel geld waard?

Daarmee komt Tolenaars terug bij zijn belangrijkste punt. Technisch kan een systeem interessant zijn, maar voor een kweker moet het uiteindelijk ook economisch kloppen. Bij een goedkope plant met een korte teeltduur is de ruimte daarvoor beperkt. Bij een *Acer*, *Hamamelis* of kostbare solitaire plant ligt dat anders. Zeker wanneer zo'n product meerdere jaren op de kwekerij staat.

Een groeistilstand betekent dan niet alleen dat een plant tijdelijk minder hard groeit. Het kan betekenen dat de gewenste handelsmaat later wordt bereikt, dat extra teeltijd nodig is of dat de kwaliteit bij aflevering achterblijft. Juist daarom vindt Tolenaars het te eenvoudig om alleen de prijs van beide potten naast elkaar te leggen. De vergelijking moet volgens hem plaatsvinden op het niveau van het eindproduct: wat kost het om de plant te produceren en wat levert die plant uiteindelijk op?

Daarbij telt ook mee dat de buitenpot onderdeel blijft van het teeltsysteem van de kweker en opnieuw gebruikt kan worden. Alleen de plant met de binnenpot verlaat uiteindelijk de kwekerij.

Hitte kost ook groei

Een tweede factor in die rekensom wordt steeds belangrijker: hitte. Een zwarte kunststof container kan in de volle zon sterk opwarmen. Vooral wortels aan de buitenzijde van de kluit

worden dan aan hoge temperaturen blootgesteld. Bij extreme omstandigheden kan dat wortelschade veroorzaken en de groei remmen.

Het nieuwe systeem creëert afstand tussen de buitenwand en de eigenlijke wortelkluit. Tussen beide potdelen bevindt zich lucht en tijdens de teelt ook vocht. Daardoor ontstaat volgens Tolenaars een ander microklimaat rond de kluit. Voor hem is vooral van belang wat dat met de activiteit van de plant doet.

Tijdens praktijkproeven in Zundert werden volgens TTS afgelopen zomer ook op warme dagen nog witte wortelpunten aangetroffen. Die witte punten zijn een indicatie dat de plant nog nieuwe wortels vormt. Dat is economisch relevanter dan het op het eerste gezicht klinkt. Een plant die tijdens een hete periode zijn wortelactiviteit behoudt, kan zijn teeltcyclus mogelijk beter voortzetten dan een plant die eerst in stress schiet en daarna opnieuw op gang moet komen.

Hoe groot dat voordeel per gewas precies is, moet de praktijk volgens TTS verder uitwijzen. Het bedrijf wil daar juist ervaring mee opbouwen bij verschillende teelten. Daarom wil Tolenaars samen met telers praktijkproeven opzetten.

Water rechtstreeks naar de plant

De constructie heeft ook gevolgen voor de watergift. Een plant die los van de ondergrond wordt geteeld, moet volledig vanuit het teeltsysteem van water en voeding worden voorzien. TTS gaat daarom uit van druppelbevloeiing. Van den Bosch ziet daarin juist een voordeel: 'Iedere druppel water en iedere druppel bemesting moet bij de plant terechtkomen.'

Dat past bij een ontwikkeling die breder in de boomkwekerij zichtbaar is. Water wordt schaarser en meststoffen zijn kostbaar. Hoe nauwkeuriger beide kunnen worden toegediend, hoe beter een kweker grip krijgt op zowel de teelt als zijn kostprijs. Daarmee worden pot en irrigatie feitelijk één systeem. De container moet de wortelontwikkeling sturen, terwijl druppelbevloeiing water en voedingsstoffen gericht in die wortelzone brengt.

Arbeid meenemen in de rekensom

Ook arbeid hoort volgens Van den Bosch in de businesscase thuis. Een containerplant die niet in de ondergrond wortelt, hoeft voor het verplaatsen niet eerst te worden losgetrokken. De pot blijft vrij staan en kan met mechanische hulpmiddelen worden opgepakt en verplaatst. Dat kan interessant zijn bij grotere planten, maar ook voor bedrijven die hun teelt verder willen mechaniseren. Arbeid wordt immers niet alleen duurder, maar is ook steeds moeilijker beschikbaar.

Opnieuw geldt daarbij dat één voordeel het systeem niet hoeft te rechtvaardigen. Het wordt interessant wanneer verschillende effecten bij elkaar komen: een beter wortelgestel, minder wortelschade, mogelijk minder groeistilstand tijdens hitte, gerichte water- en meststoffengift en eenvoudiger handling.

De plant moet de rekening betalen

TTS ziet daarom nadrukkelijk geen systeem voor iedere plant of iedere kweker. Daarvoor verschillen teelten en kostprijzen te sterk. De interessante vraag is volgens Tolenaars veel specifieker: bij welke gewassen vertegenwoordigt de plant voldoende waarde om extra te investeren in de omstandigheden waaronder die plant wordt geproduceerd?

Daar moeten de praktijkproeven uiteindelijk antwoord op geven. Niet alleen door wortels te bekijken, maar vooral door de hele teeltprestatie te volgen: groei, uitval, teeltduur, arbeid en uiteindelijk de kwaliteit en waarde van het verkoopbare product. Want een pot blijft voor een kweker uiteindelijk een productiemiddel. De vraag is niet wat dat productiemiddel extra kost, maar wat de plant die eruit komt extra kan opleveren.



BE SOCIAL
Scan, lees & deel!